

льних установ, побутовому оточенні як сферах розвитку, вихованні та формуванні особистості. Тому й виникає нагальна потреба звертатися до історичного досвіду перевиховання неповнолітніх правопорушників [2, с. 155].

З цією метою доцільно дослідити досвід А. С. Макаренка та інших науковців, які не лише були видатними педагогами, але і дійсно показували реальні результати у справі виховання та ресоціалізації засуджених. Або, наприклад, в тогочасному суспільстві особи, які звільнялися з колоній могли претендувати на отримання робочого місця на заводах та фабриках. На жаль на сьогоднішній день в умовах ринкових відносин втрачено певні позитивні надбання однак деякі соціальні пільги для таких осіб слід зберегти. Нині підліток або юнак, що звільнився із місць позбавлення волі не має ніяких перспектив влаштуватися на роботу. Однак, адміністрація колоній, яка співпрацює із різними державними або приватними установами, могла б забезпечувати робочі місця подібним людям хоча б на перші три місяці із постановкою даної особи у на облік у центрах зайнятості. Адже цілком імовірно, що перебуваючи на волі без засобів існування підліток або юнак буде змушений шукати собі роботу самостійно і в більшості випадків безрезультатно, бо іноді навіть молодь із кращими перспективами не може собі знайти достойну роботу. І у випадку невдачі особа, яка звільнилася з місць позбавлення волі буде знов повертатися на зло-

чинний шлях. Тому створення умов для успішної ресоціалізації засуджених буде сприяти їх активному входженню в життя суспільства.

Список використаних джерел

1. Денисов І. Г. Профілактика девіантної поведінки підлітків методами практичної психології / І. Г. Денисов // Актуальні проблеми юридичної психології: Тези доповідей Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 29-30 вересня 2006 р.) / Ред. кол.: Є. М. Мойсєєв, В. М. Дзюба, О. М. Джуца та ін. – К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006. – 360 с.
2. Лакійчук М. С. Наукові погляди на заходи перевиховання неповнолітніх правопорушників у виправно-трудових установах УСРР у 20-х рр. XX ст. / М. С. Лакійчук // Науковий вісник [Текст]: наук.-теоретичний журнал / засновник Київський національний університет внутрішніх справ. – 2007, № 4. – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2007. – 167 с.
3. Сушицька Я. М. До проблеми девіантної поведінки в підлітковому віці / Я. М. Сушицька // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка. – Т. 8., вип. 4. – К., 2006. – 444 с.
4. Ємець Ю. І. Вік, з якого може наступати кримінальна відповідальність: психологічний аспект / Ю. І. Ємець // Юридична психологія та педагогіка [Текст]: наук. журнал / засновник Київський національний університет внутрішніх справ. – 2008, № 1. – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2008. – 279 с.
5. Кушнарєв С. В. Особливості формування та функціонування малих груп неповнолітніх засуджених у виховних колоніях / С. В. Кушнарєв // Юридична психологія та педагогіка [Текст]: наук. журнал / засновник Київський національний університет внутрішніх справ. – 2010, № 1. – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2010. – 279 с.

Надійшла до редколегії

О. Хлонь, канд. психол. наук, доц.

Університет сучасних знань, Київ

РЕСОЦИАЛИЗАЦИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ОСУЖДЕННЫХ С ЯРКО ВЫРАЖЕННОЙ МОТИВАЦИЕЙ К ОСТРЫМ ОЩУЩЕНИЯМ

В статье освещены проблемы ресоциализации несовершеннолетних осужденных с ярко выраженной мотивацией к острым ощущениям. Ключевые слова: несовершеннолетние осужденные, острые ощущения, ресоциализация.

O. Khlon, канд. психол. наук, доц.

Університет сучасних знань, Київ

RE-SOCIALIZATION OF JUVENILE CONVICTS WITH A STRONG MOTIVATION TO THRILLS

The article highlights the problem resocialization minor probationer with strongly marked motivation to exigency feeling. Key words: thrill, juveniles convicted, re-socialization.

УДК 159.922.8; 316.477

Н. Ячна

УНІВЕРСИТЕТ, ГОРОД

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОНФЛІКТ В УМОВАХ УКРАЇНСЬКОЇ СУЧАСНОСТІ

В Україні в умовах сучасних соціально-економічних змін гостро постала проблема молодіжного безробіття. Означене явище призводить до молодіжних девіацій та злочинності, зовнішньої міграції молоді та утворення тіньового сектору економіки. Для формування ефективного державного регулювання зайнятості молоді необхідна розробка спільної стратегічної концепції за участю законодавчої та виконавчої гілок влади.

Ключові слова: безробіття, міграція, молодь.

Молодь відіграє особливу роль у суспільстві, адже саме сьогодні її представники готуються стати активними учасниками державотворчих процесів у найближчій реальності. Сучасна молодь – це покоління нових творців українського майбуття. Саме тому система цінностей і можливість самореалізації української молоді мають сенс у творенні власної історії кожного її представника та історії суспільства і держави в цілому.

Існуюча українська цивілізація перебуває в перехідному періоді, у зв'язку з цим участь молоді в економічній діяльності є важливим компонентом її інтеграції в соціальні інституції, зокрема, у сферу зайнятості. На підставі результатів аналізу ринку праці доводиться констатувати, що становище молоді України залишається складним і для стабілізації процесу застосування її потенціалу вимагає невідкладних заходів. Основними

серед останніх є здійснення детального аналізу використання праці молоді, визначення співвідношення попиту та пропозиції трудових ресурсів, управління процесами розподілу молодих кадрів в економіці країни.

Вивченням проблем соціалізації молоді в аспектах соціокультурного становлення, соціально-економічних нерівностей, освітньо-професійного розвитку, зайнятості молоді займаються українські дослідники О.М. Балакірева, О.Г. Виноградов, Н.М. Гаркуша, І.С. Денисенко, Т.А. Драганова, І.В. Кузьменко, І.Ю. Кучумова, Л.О. Малиш, Л.В. Мартиненко, Т.О. Марценюк, І.А. Медведь, М.І. Пірен, С.М. Оксамитна, Л. . Станчук, О.А. Шевчук тощо.

Згідно із "Декларацією про загальні засади державної молодіжної політики в Україні", державна молодіжна політика в Україні як пріоритетний і специфічний напрям діяльності держави здійснюється "в інтересах мо-

лодої людини, суспільства, держави; з врахуванням можливостей України, її економічного, соціального, історичного, культурного розвитку і світового досвіду державної підтримки молоді" [7, 63-64].

В соціальній сфері молодь орієнтується переважно на ринкові суспільні відносини, вбачаючи в них джерело підвищення власного добробуту [5, 49]. На соціально-економічну динаміку розвитку молоді впливають проблеми професійного самовизначення, які пов'язані з факторами ризику. До останніх відносять високий рівень бідності, безробіття тощо. Бідність виступає одним із основних факторів, що спричинив масову трудову міграцію населення з України, яка, за різними оцінками, дорівнює 3,5-7 млн. осіб. Не маючи відповідних пропозицій робочих місць від українських роботодавців, багато представників найбільш якісно підготовленої молоді здійснюють працевлаштування за кордоном. За результатами перепису населення 2001 р., в Україні вперше знизилась частина людей з вищою освітою у віці від 25 до 35 років [7, 26-27].

Міграція робочої сили виступає важливою складовою міжнародних економічних відносин. Більшість осіб, які виїжджають з України з метою працевлаштування за кордоном, – це люди, які не мають стабільного прибутку, що міг би забезпечити гідний рівень прожиткового мінімуму для них самих та їхніх родин на Батьківщині. До того ж від'їжджає найактивніше та освічене населення працездатного та відтворювального віку, тому забезпеченість України трудовими ресурсами зменшується. За таких умов одним з основних завдань регулювання державної політики у галузі експорту робочої сили є створення дієвої альтернативи тим обставинам, що спонукають молодь виїжджати з метою отримання заробітку за кордон. Для запобігання депопуляції населення необхідне втручання уряду та проведення ним грамотних законодавчих, організаційних і господарських заходів. Ці заходи повинні сприяти зменшенню числа емігрантів і поверненню в Україну молодих спеціалістів та досвідчених фахівців різних сфер діяльності, які набули досвіду за кордоном [4, 42-43].

Безробіття серед молоді, в основному, спричинене недостатньою кваліфікацією молодих робітників. Роботодавці і навчальні заклади поки що не стали повноцінними соціальними партнерами, котрі разом вирішують питання якісної підготовки робочих і спеціалістів [7, 26-27]. Методологія порівняльного аналізу, представлена у колективній монографії за редакцією Й. Шавіта і В. Мюллера, містить порівняння процесів переходу від освіти до зайнятості в тринадцяти країнах, серед яких Австралія, Велика Британія, Франція, Німеччина, Ірландія, Ізраїль, Італія, Японія, Нідерланди, Швеція, Швейцарія, Тайвань та США. Основною незалежною змінною у всіх цих моделях є найвища отримана на момент опитування освітня кваліфікація [6, 44]. Відповідно до результатів соціологічного моніторингу, серед молоді, яка з'являється на ринку праці, кожний четвертий не має професії, а кожний сьомий – професійного досвіду. Із цих причин молоді люди в середньому в 1,4 рази частіше представників старшої вікової групи отримують відмови в прийомі на роботу [7, 28]. Загальна кількість молоді із повною вищою освітою більша, ніж цього вимагають роботодавці в якості мінімального освітнього рівня для отримання певної посади. "Зростання рівня базових умінь молоді сприяє підвищенню оцінки нею користі додаткової освіти для отримання кращого місця роботи та вищої заробітної плати, тоді як зі зростанням освітнього рівня такий ентузіазм, навпаки, дещо спадає" [6, 114-115]. Переважно серед тих, хто має низький рівень освіти, не працює 90 %. Серед тих, хто має повну загальну освіту працюють 46 %, базову вищу освіту – 60 %, повну вищу – 68 %. Необхідно зазначити, що

за даними опитування УІСД/ЦСМ, половина працюючих осіб із вищою освітою затребувана у державному секторі економіки. Натомість серед респондентів із середньою та базовою вищою освітою частка задіяних в приватному секторі більше половини (52 %) [3, 184-185].

В Україні найбільше від безробіття потерпають молоді особи у віці від 15 до 24 років. Рівень безробіття серед таких осіб зріс з 17,4 % у 2010 році до 18,6 % у 2011 році (у 2007 році він становив 12,5 %). Цей показник серед молодих осіб 15-24 років зріс як серед жінок, так і серед чоловіків. Високий рівень безробіття у молоді віком 15-24 років пояснюється тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. Низький рівень зайнятості серед таких осіб обумовлений тим, що молодь у такому віці навчається та не має стійких конкурентних переваг на ринку праці. Рівень безробіття (за методологією МОП) серед молоді у віці 25-29 років скоротився з 9,9 % у 2010 році до 9,2 % у 2011 році, проте він був вищим за середній рівень безробіття по Україні (7,9 %) [8].

Молодіжне безробіття в Україні характеризується високою питомою вагою молоді віком 16-24 років у складі безробітних і має характер періодично функціонуючого безробіття [7, 24]. До безробітних відносять осіб працездатного віку, які з незалежних від них причин не мають заробітку або інших передбачених чинним законодавством доходів, зареєстровані у державній службі зайнятості, дійсно шукають роботу і готові приступити до праці негайно (протягом двох тижнів) [2, 49]. У 2011 році на обліку в Державній службі зайнятості перебувало 890,1 тис. незайнятих громадян у віці до 35 років (або 48,0 % загальної чисельності осіб, які перебували на обліку), у т. ч. 55,6 тис. випускників вищих навчальних закладів, 38,5 тис. випускників професійно-технічних закладів освіти, 6,5 тис. випускників середніх загальноосвітніх шкіл [8].

Можна виділити такі фактори формування безробіття в Україні:

- зменшення робочих місць;
- недостатня мобільність робочої сили;
- структурні зрушення в економіці;
- дискримінація на ринку праці щодо молоді;
- демографічні зміни в чисельності та складі трудових ресурсів;
- сезонні коливання в рівнях виробництва окремих галузей економіки [7, 25-26].

Радикальні економічні зміни, що відбуваються в останні роки в Україні, перехід до ринкової структури потребують умов для створення максимального простору для реалізації творчого потенціалу молоді, оскільки в умовах постіндустріального суспільства значно зростає роль тих його представників, які визначають пріоритети розвитку країни – економічної еліти суспільства. Дана категорія очолює перебіг товарно-грошових відносин в Україні, що забезпечує процес відтворення капіталу шляхом впливу на виробничі сили через механізм розподілу праці та приватну власність на засоби виробництва, основною домінантою розвитку якого стає підприємницька діяльність [9, 204]. Таким чином, продовж останніх десятиліть все більшого значення набуває проблема т. зв. неформальної економіки. Перші оцінки обсягу тіньової економіки України були опубліковані 1997 р. Відповідно до ст. 7 Закону України "Про основи національної безпеки України", тінізацію національної економіки визнано однією з загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері. Тіньова зайнятість позбавляє людей гарантованого права на працю, соціального, пенсійного та медичного забезпечення, згубно впливає на сфери зайнятості і соціального захисту, на економіку загалом [3, 153-154]. За даними

звіту International Finance Corporation (IFC) "Вартість дотримання податкового законодавства в Україні" (2009 р.), в середньому підприємства офіційно виплачують 82 % реальної заробітної плати. Це може означати, що приблизно 18 % заробітної плати в середньому виплачують працівникам неофіційно, без сплати податків та обов'язкових платежів [3, 157].

Розвиток ринкових відносин в Україні і на ринку праці потребують раціонального, ефективного розподілу та використання трудових ресурсів [2, 51]. Ринок праці – це складова ринкової економіки, що є механізмом розподілу та перерозподілу суспільної праці за сферами та галузями економіки, видами і формами економічної діяльності, у т. ч. й трудової [2, 46-47].

Що стосується конфліктності соціально-економічної реальності, то, відповідно до світоглядних уявлень Г. В. Ляйбніца, конфлікти – це ілюзія, а світ насправді довершений і гармонійний. Будь-який конфлікт у ньому є специфічною комунікацією, яка повинна приводити всю систему до цілкової роботи усіх її механізмів. Система соціально-економічної комунікації повинна постійно проковувати напруження, дестабілізацію системи, тобто тримати її в робочому стані. У соціальних системах комунікація відбувається постійно. Отже, для того, щоби бути надійною стратегічно, соціально-економічної системи доводиться робити саму себе ненадійною тактично: тим самим вона запускає у дію свої захисні сили [1, 209]. Безробіття вважається як великим суспільним злом, що призводить до значних соціально-економічних втрат, так і важливим стимулятором трудової дисциплінованості і активності працюючого населення [7, 24].

Молодіжна політика України є системною діяльністю держави, що ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України [7, 59]. За направленням державної служби зайнятості у 2011 році було працевлаштовано понад 366,6 тис. осіб віком до 35 років (у т. ч. 19,2 тис. осіб шляхом надання дотацій роботодавцям та 8,5 тис. осіб за рахунок виплати допомоги по безробіттю одноразово для організації підприємницької діяльності). У громадських роботах брали участь 115,0 тис. осіб у віці до 35 років, що на 14,2 тис. осіб більше, ніж у 2010 році. Чисельність молодих людей, які проходили профнавчання, збільшилася на 6,3 тис. осіб і становила 98,8 тис. осіб [8].

Сприяння розвитку самозайнятості та підприємницької діяльності молоді – один з найбільш перспективних шляхів здійснення активної політики зайнятості. У цьому напрямі

доцільне удосконалення інституційної та інформаційної підтримки молодіжного підприємництва, покращення освітньої та соціально-психологічної підтримки молоді, яка хоче розпочати власну справу; сприяння в наданні пільг та отриманні кредитів; створення кредитної спілки для молодих підприємців. Реальними шляхами вирішення даної проблеми можуть бути: забезпечення механізму гарантування першого робочого місця молодій людині, що вступає у трудову діяльність [7, 31].

Таким чином, на державному рівні необхідними є запровадження таких заходів для стабілізації та нормального функціонування ринку праці:

- спрямування роботи центрів зайнятості на удосконалення системи кваліфікації робочої сили;
- економічне стимулювання підприємств з метою удосконалення механізму працевлаштування випускників навчальних закладів, безперешкодне надання молоді першого робочого місця;
- розробка політики сприяння зменшенню зовнішньої міграції молоді;
- створення системи заходів з метою виведення коштів з тінювого сектору економіки до офіційного;
- формування державних видатків для наукомісткого виробництва з метою акумулювання трудових, в т. ч. й інтелектуальних, ресурсів в Україні;
- удосконалення та відновлення промислової бази для переробки власної сировини з метою наповнення державного бюджету та створення достатньої кількості робочих місць.

Список використаних джерел

1. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Промінь, 2011. – 319 с.
2. Гаркуша Н. М. Соціально-економічна статистика : навч. посіб. / Н. М. Гаркуша, Т. В. Польова. – Х. , 2011. – 381 с.
3. Детермінанти соціально-економічної нерівності в сучасній Україні / [О. М. Балакірева та ін.] ; за ред. О. М. Балакіревої. – К. : ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України", 2011. – 591 с.
4. Місце і роль студентської молоді в прискоренні соціально-економічного розвитку України : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. студ., магістрантів, асп., молодих учених. / під. ред. К. Д. Гурова (голова) та ін. – Х. : КНТЕУ : ХТЕІ КНТЕУ, 2011. – 422 с.
5. Молодь та соціальні проблеми суспільства : зб. матеріалів VIII міжвузів. студент. наук. конф., 20 квіт. 2012 р. / Під ред. В. М. Дякон (голова) та ін. – Умань : Сочинський, 2012. – 253 с.
6. Молодь України: від освіти до праці / С. Оксамитна, О. Виноградов, Л. Малиш, Т. Марценюк / К. : ВПЦ НАУКМА, 2010. – 202 с.
7. Пірен М. І. Молодь і політика в Україні: соціо-психологічний аналіз : навч. посіб. / М. І. Пірен, М. М. Корнівська. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. – 263 с.
8. Статистичний збірник "Ринок праці України-2011": [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list>.
9. Шевчук О. А. Еліта як домінанта розвитку людського капіталу / О. А. Шевчук. – К. : Інтерсервіс, 2012. – 248 с.

Надійшла до редколегії

Н. Ячна

УНІВЕРСИТЕТ, ГОРОД

МОЛОДЕЖНАЯ БЕЗРАБОТИЦА КАК СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ КОНФЛИКТ В УСЛОВИЯХ УКРАИНСКОЙ СОВРЕМЕННОСТИ

В Украине в условиях современных социально-экономических изменений остро встала проблема молодежной безработицы. Указанное явление приводит к молодежным девиациям и преступности, внешней миграции молодежи и образованию теневого сектора экономики. Для формирования эффективного государственного регулирования занятости молодежи необходима разработка общей стратегической концепции с участием законодательной и исполнительной ветвей власти.

Ключевые слова: безработица, миграция, молодежь.

N. Yachna

УНІВЕРСИТЕТ, ГОРОД

YOUTH UNEMPLOYMENT AS A SOCIAL AND ECONOMIC CONFLICT IN THE UKRAINIAN PRESENT

The problem of youth unemployment appeared in the social and economic changes in Ukraine. Definite fact leads to youth deviation and criminality, youth external migration and the formation of the shadow economy. The executive and legislation branches must operate a common strategic concept to form an effective government regulation of youth employment.

Key words: unemployment, migration, youth.